

Utvärdering av arbetet med branschdialoger

PM 4/15

Kemikalieinspektionen är en myndighet under regeringen. Vi arbetar i Sverige, inom EU och internationellt för att utveckla lagstiftning och andra styrmedel som främjar god hälsa och bättre miljö. Vi har tillsyn över reglerna för kemiska produkter, bekämpningsmedel och ämnen i varor och gör inspektioner. Vi granskar och godkänner bekämpningsmedel innan de får användas. Vårt miljö kvalitetsmål är Giftfri miljö.

© Kemikalieinspektionen. Stockholm 2015.

Artikelnummer: 511 148.

Förord

Kemikalieinspektionen har på uppdrag av regeringen tagit fram en Handlingsplan för en giftfri vardag 2011– 2014 – Skydda barnen bättre. Insatser sker nu på flera områden både nationellt, inom EU och internationellt och ofta i samarbete med andra myndigheter.

Att minska kemiska risker i vardagen är ett steg på vägen att nå riksdagens miljö kvalitetsmål Giftfri miljö, det mål Kemikalieinspektionen ansvarar för.

Inom ramen för handlingsplanen tar Kemikalieinspektionen fram kunskapssammanställningar, som publiceras i Kemikalieinspektionens rapport- respektive PM-serie. Bakom publikationerna står egna medarbetare, forskare eller konsulter. Kemikalieinspektionen vill på detta sätt dela med sig av ny och angelägen kunskap. Publikationerna, som är kostnadsfria, finns på webbplatsen www.kemikalieinspektionen.se

Inom handlingsplanens ram har Kemikalieinspektionen genomfört dialoger med de prioriterade branscherna: kosmetika och hygieniska produkter, leksaker samt textilier. Målet har bland annat varit att stärka företagens kemikaliearbete så att de kan minska risker och byta ut farliga kemiska ämnen utan att invänta lagstiftningen. Företagen har med hjälp av Kemikalieinspektionen, andra berörda myndigheter och aktörer satt upp uppföljningsbara mål för arbetet. Kemikalieinspektionen har följt branschernas arbete från början genom en utvärdering i två steg. Denna rapport utgör den slutliga utvärderingen. Steg ett i utvärderingen är publicerad i PM 3/13 Utvärdering av branschdialoger.

Denna slutliga utvärdering har utförts av Faugert & Co Utvärdering AB i samarbete med Amelie Pedersen, Kemikalieinspektionen. Stöd i arbetet har även varit Anna Lindberg (kosmetika och hygieniska produkter), Anna Nylander (leksaker) och Susan Strömbom (textil), alla från Kemikalieinspektionen. Ansvarig för arbetet med branschdialoger har varit Kent Wiberg, enhetschef på Kemikalieinspektionen.

Innehåll

Sammanfattning	5
Summary	6
1. Inledning.....	7
1.1 Bakgrund.....	7
1.2 Resultat från utvärderingens första steg	7
1.3 Utvärderingsuppdraget.....	8
1.4 Genomförandet av arbetet	8
1.5 Rapportens disposition.....	8
2 Branschdialogernas syfte och mål	9
2.1 Syftet med branschdialogerna	9
2.2 Branschdialogernas deltagare och förutsättningar	9
2.3 Målen för branschdialogernas arbete	10
3 Arbetet inom branschdialogerna.....	11
3.1 Dialogen för kosmetika och hygienprodukter.....	11
3.2 Dialogen för leksaker	12
3.3 Dialogen för textil	13
3.4 Andra aktiviteter och insatser under perioden	14
4 Redovisning och analys av undersökningens resultat.....	15
4.1 Kunskapsläget.....	15
4.1.1 Medvetenhet och kunskap om förekomsten av skadliga kemikalier.....	15
4.1.2 Källor till kunskap	16
4.1.3 Behov av åtgärder	16
4.2 Motiv och förväntningar	17
4.3 Branschdialogernas bidrag	18
4.3.1 Dialogen för textil	19
4.3.2 Dialogen för leksaker	19
4.3.3 Dialogen för kosmetika och hygienprodukter.....	20
4.4 Branschdialogerna som arbetsmetod	20
4.5 Betydelsen av branschdialoger.....	21
4.6 Tankar kring utformningen av branschdialoger.....	22
5 Sammanfattande slutsatser	24
Bilaga A Enkätfrågorna	27
Enkätfrågor till kosmetikadialog.....	27
Enkätfrågor till textil och leksaksdialog.....	29

Sammanfattning

Kemikalieinspektionen har under perioden 2011–2014 genomfört dialoger med aktörer inom tre olika branscher: leksaker, textil respektive kosmetika och hygienprodukter. Branschdialogernas arbete har utvärderats för att bedöma om målen nås och i vilken mån dialogerna bidrar till att ge önskad effekt och genomslag samt vilken betydelse som arbetsformen branschdialog har haft för arbetet. Utvärderingen har genomförts genom dokumentstudier, webbenkäter samt intervjuer.

Enkätsvaren visar att deltagarna i dialogerna för leksaker och textil själva bedömer att medvetenheten och kunskapen inom den egna branschen om förekomsten av skadliga kemikalier som kan förekomma i branschens varor är relativt god. Såväl medvetenhet som kunskapsnivå skiljer sig dock åt mellan olika aktörer inom branscherna, till exempel mellan stora och små företag. Frågorna om kemiska ämnen ställdes på ett annat sätt till dialoggruppen för kosmetika och hygienprodukter och branscherna kan därför inte jämföras i det avseendet, men nästan samtliga svaranden i denna dialog bedömer att det kan förekomma skadliga kemikalier i kosmetiska produkter. Vad gäller frågan om vad branschen skulle behöva för att undvika skadliga kemikalier handlar åtgärderna för alla tre branschdialogerna om såväl mer kunskap och informationssystem som globala överenskommelser och EU-lagstiftning. Däremot anses ekonomiska styrmedel inte vara en lika angelägen åtgärd.

Alla tre branschdialoger har formulerat mål för sitt arbete under perioden. En del av de mål som formulerats gäller utbildning och information för att öka kunskapen om skadliga ämnen i varor/produkter hos företag i de tre branscherna. Andra mål handlar om utfasning av skadliga kemikalier i varor och produkter.

Under perioden har ett omfattande och aktivt arbete bedrivits i dialogerna. Samtliga dialoger har genomfört kunskapshöjande aktiviteter som utbildningar, seminarier och andra informationsaktiviteter. Dialogdeltagarna har bidragit med underlag och synpunkter till pågående utredningar och regeringsuppdrag, men även i olika grad genomfört aktiviteter i linje med de mål som handlar om att byta ut farliga ämnen i varor/produkter.

En stor andel av de svarande för samtliga dialoger gör bedömningen att deras förväntningar på dialogen i viss eller hög utsträckning har motsvarats. Enkätsvaren visar att dialogerna främst bidragit till kunskapsöverföring inom dialoggruppen, följt av informationsaktiviteter riktade till andra. En stor andel av de svarande för leksaksdialogen bedömer att dialogen även i viss eller hög utsträckning bidragit till utfasningen av skadliga kemikalier. Ungefär hälften av de svarande för de andra två dialogerna bedömer däremot att dialogerna i mer begränsad utsträckning har bidragit till utfasning av skadliga kemikalier (alternativt utfasning av vissa ämnen/utveckling av ännu säkrare produkter i branschen). Skälen som anges till detta är främst att det är ett arbete som företagen bedriver oavsett dialogen. Branschdialogen utgör dock ett forum för att kunna diskutera de frågeställningar som gäller skadliga kemikalier och för att få kunskap om hur olika prioriteringar ska göras. Dialogerna bidrar också till nätverk och bättre samverkan mellan aktörer inom branscherna samt en ökad förståelse för varandras roller och förutsättningar.

Dialogen fyller en funktion som komplement till andra styrmedel och flera tillfrågade menar att branschdialogerna är ett bra initiativ som bör fortsätta. De svarande är övervägande positiva till hur dialogen som arbetsmetod har fungerat, även om det finns saker som kan förändras eller förbättras. Det handlar bland annat om hur arbetet inom grupperna kan effektiviseras och förbättras genom exempelvis ökad delegering, bättre kunskapsstöd, tydligare mål för arbetet och ökade medel för att kunna realisera projektidéer.

En framtida utmaning är att kunna bredda dialogarbetet och nå fler företag med behov av kunskap. I eventuellt kommande dialoger kan deltagarnas olika roller fortsatt behöva tydliggöras. För att nå önskade resultat är det även viktigt att fortsatt understryka betydelse av att det finns ett delat ansvar och engagemang från samtliga deltagare i dialogerna

Summary

During the period 2011-2014 the Swedish Chemicals Agency has conducted dialogues with companies to phase out hazardous substances in sectors dealing with toys, textiles, and cosmetic and hygienic products. The dialogues have been evaluated to assess to what extent objectives and desired effects are met, as well as the effectiveness of the design of the dialogues. The evaluation approach has been a mixture of desk research, web surveys and interviews.

The answers in the web survey show that the respondents consider the awareness and knowledge of the existence of hazardous substances in products to be fairly good in the sectors dealing with toys and textiles. However, the level of awareness and knowledge might differ between stakeholders, as for example between large and small companies. To avoid hazardous substances the respondents believe that better knowledge and information systems as well as global agreements and EU legislation are needed.

All dialogues have formulated objectives for their work during the period. Some of the objectives aim to increase awareness of hazardous substances in articles/products, others to phase out hazardous substances. During the period, an extensive work has been carried out within the dialogues. Awareness-raising activities such as trainings, seminars and other information activities have been conducted and also, to some extent, activities aimed at phasing out hazardous substances.

Most respondents consider that their expectations to some or large extents are met. The web survey show that dialogues are primarily considered to contribute to knowledge transfer within the group of participants, but also to information activities directed to other stakeholders. To a lesser extent they are considered to contribute to the phasing out of hazardous substances. However, the dialogue constitutes a forum for discussing issues related to hazardous substances and to gain knowledge of how to prioritize. The dialogue also contributes to networking and collaboration between different stakeholders and to a greater understanding of each other's roles and conditions.

Additionally, the dialogues serve as a complement to other instruments, and several respondents believe that the dialogues should continue. The respondents are mainly positive to the working method in the dialogues, although there are some areas for improvement. The work within the dialogues could for example be more efficient by greater delegation, clearer objectives and increased funding for the implementation of project ideas.

Finally, a future challenge is to broaden the work of the dialogue and to reach more companies with a need for more knowledge. For possible future dialogues, the different roles of the participants still need to be clarified. In order to reach desired results, it is also necessary to stress the importance of shared responsibility and commitment from all participants in the dialogues.

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Regeringen gav under 2010 Kemikalieinspektionen i uppdrag att ta fram och genomföra en nationell handlingsplan för en giftfri vardag.¹ Ett särskilt fokus i handlingsplanen ligger på att minska barn och ungas utsatthet för skadliga kemikalier. Handlingsplanen presenterades i mars 2011 och omfattar perioden fram till och med 2014. I uppdraget ingår att stödja frivilliga initiativ till substitution och att etablera dialoger med prioriterade branscher i syfte att stärka kemikaliekunskaperna hos branscherna samt följa upp branschernas åtaganden att identifiera, minska risker och substituera farliga kemiska ämnen. I arbetet ska Kemikalieinspektionen ”verka för att branscherna sätter upp uppföljningsbara mål för detta arbete”.

Under perioden 2011–2014 har dialoger på Kemikalieinspektionens initiativ genomförts med aktörer inom tre olika branscher: leksaker, textil respektive kosmetika och hygienprodukter. I regeringens uppdrag hade branscherna för leksaker samt kosmetika och hygienprodukter prioriterats, men Kemikalieinspektionen valde även att inleda en dialog med textilbranschen.

Kemikalieinspektionen beslutade att följa branschdialogernas arbete genom en utvärdering för att bedöma om målen nås och i vilken mån dialogerna bidrar till att ge en önskad effekt och genomslag. Utvärderingen omfattar hela perioden för handlingsplanen, det vill säga åren 2011–2014, och har genomförts i två steg, varav det första genomfördes under hösten 2012 och det andra under hösten 2014. I föreliggande rapport redovisas det andra steget av utvärderingen.

1.2 Resultat från utvärderingens första steg

Utvärderingens första steg syftade till att beskriva och analysera utgångsläget i branschdialogerna så som det såg ut hösten 2012.² I det första steget konstaterades att branschdialogerna hade formulerat uppföljningsbara mål för sitt arbete med att minska riskerna genom byte av farliga ämnen i sina varor. Empirin indikerade att det fanns en medvetenhet om problemet med skadliga kemikalier i produkterna inom alla tre branscherna, men att kunskapen om vilka skadliga kemikalier som kan finnas i produkterna varierade mycket.

De aktörer som deltog i dialogerna uppfattades generellt ha en högre kunskapsnivå än övriga inom branschen. Enkätundersökningen visade också tydligt att det behövdes mer kunskap hos branscherna om kemikalier för att kunna minska problem med skadliga kemikalier i produkterna. Men även regler och informationssystem efterfrågades, i första hand på EU-nivå.

Enkätsvaren visade vidare att branschernas förväntningar på dialogerna främst handlade om att de ska leda till ett ökat utbyte av information mellan branscher och myndigheter. Från Kemikalieinspektionens sida fanns också en förväntning på att dialogerna skulle leda till en höjning av kunskapsnivån hos alla aktörer i branscherna, så att den medvetna och aktiva kretsen av företag vidgas.

Uppfattningen om hur mycket dialogen hade bidragit i arbetet 2012 skiljde sig mellan branscherna att döma av svaren i enkäten. De svarande från leksaksbranschen var mest positiva till dialogens bidrag till arbetet och även de svarande från textilbranschen uppgav att dialogerna hade gett ett visst bidrag. För de svarande från branschen för kosmetika och

¹ Handlingsplan för en giftfri vardag 2011–2014. Skydda barnen bättre. Kemikalieinspektionen, mars 2011

² Utvärdering av branschdialoger. Branschen för kosmetika och hygienprodukter, leksaksbranschen och textilbranschen. PM 3/13. Kemikalieinspektionen, 2013

hygienprodukter (som dock var få till antalet) tycktes dialogen dock haft mer begränsad betydelse vid första steget av utvärderingen 2012.

1.3 Utvärderingsuppdraget

Föreliggande rapport omfattar det andra steget av utvärderingen som syftar till att jämföra utgångsläget under 2012 med resultaten av det arbete som bedrivits under den resterande delen av perioden fram till hösten 2014. I uppdraget ingår att undersöka branschdialogernas mål, genomförande samt effekter och genomslag.

De övergripande frågeställningarna för utvärderingen är:

- Har målen som anges i handlingsplanen och av branscherna uppfyllts?
- Vilken effekt och genomslag har dialogerna haft?
- Vilken betydelse har arbetsformen branschdialog haft för arbetet?

1.4 Genomförandet av arbetet

Utvärderingen har genomförts av Faugert & Co Utvärdering i samarbete med Kemikalieinspektionen under perioden september–december 2014.

Datainsamlingen har bestått av:

- Dokumentstudier, bl.a. av rapporter från Kemikalieinspektionen och mötesanteckningar från branschdialogerna
- Webbenkäter som skickats till samtliga deltagare i branschdialogerna. Dialogerna för textil respektive leksaker fick svara på samma enkät, medan dialogen för kosmetika och hygienprodukter fick en separat enkät med något anpassade frågor (se Bilaga A). Att enkäterna ser något olika ut beror på att det finns vissa skillnader i förutsättningarna för branschen för kosmetika och hygienprodukter jämfört med branscherna för textil och leksaker. Kosmetika och hygienprodukter är i sig en kemisk produkt som regleras i en skarp lagstiftning vilket förutsätter viss kunskap hos branschen. Webbenkäterna hade följande svarsfrekvens:
 - För textildialogen har 22 av 55 tillfrågade svarat³
 - För leksaksdialogen har 10 av 13 tillfrågade svarat
 - För dialogen för kosmetika/hygienprodukter har 8 av 10 tillfrågade svarat
- Intervjuer med 12 deltagare i branschdialogerna samt med de tre dialogledarna på Kemikalieinspektionen
- Ett tolkningsseminarium den 10 november 2014 vid vilket preliminära observationer redovisades för diskussion och återkoppling. Vid tolkningsseminariet deltog Faugert & Co Utvärdering och Kemikalieinspektionen

1.5 Rapportens disposition

Denna rapport börjar – efter detta inledande kapitel 1 – med en beskrivning av syfte och mål med branschdialogerna i kapitel 2. I kapitel 3 ges en översiktlig beskrivning av det arbete som genomförts i dialogerna under perioden. I kapitel 4 redovisas och analyseras resultaten från utvärderingens andra steg och i kapitel 5 dras sammanfattande slutsatser kring det som framkommit i utvärderingen. Enkätfrågorna återges i Bilaga A.

³ Av de tillfrågade i textildialogen har ett tiotal personer endast varit mottagare av information från dialogen, medan resterande personer har deltagit i ett eller flera möten inom dialogarbetet.

2 Branschdialogernas syfte och mål

2.1 Syftet med branschdialogerna

Målsättningen med åtgärden så som den beskrivs i handlingsplanen är dels att ha genomfört dialogerna, dels att minst två av branscherna har satt uppföljningsbara mål för sitt arbete med att minska riskerna genom substitution av farliga ämnen i sina varor. Det gäller särskilt förekomsten av ämnen som kan orsaka cancer, ärftliga genetiska skador eller skador på fortplantningen, men också ämnen som kan orsaka allergi, misstänks vara hormonstörande eller kan ansamlas i miljön.

Förutsättningarna för att åtgärden ska lyckas är för det första att branscherna som aktörer har en vilja att delta och för det andra att de har en egen drivkraft för att nå de uppsatta målen som formulerats i dialogen. Det finns även yttre faktorer som kan påverka företagens intresse för att arbeta med att minska riskerna med kemiska ämnen och som bör beaktas i en utvärdering av branschdialogernas arbete. Det handlar exempelvis om faktorer som konsumenternas efterfrågan och vilka krav som finns på branschernas produkter.

2.2 Branschdialogernas deltagare och förutsättningar

Dialogarbetet inleddes i december 2011 genom att Kemikalieinspektionen genomförde en workshop om branschdialoger där diskussioner fördes om hur Kemikalieinspektionen och branscherna skulle kunna samverka för att minska kemikalieriskerna i konsumentprodukter. Inbjudan till workshopen skickades ut till ett antal aktörer som hade identifierats i samarbete med branschorganisationerna och Läkemedelsverket. De som svarade på inbjudan blev deltagare i branschdialogerna. Det har sedan tillkommit ett ytterligare antal aktörer och en del av de personer som har representerat de deltagande aktörerna har bytts under perioden. Varje branschdialog leds av en av Kemikalieinspektionen utsedd dialogledare som ansvarar för att driva, administrera och följa upp dialogarbetet.

Dialogen med branschen för *kosmetika och hygienprodukter* hade vid tidpunkten för utvärderingen 11 deltagare (varav nioföretag). Dialogen sker i samarbete med Läkemedelsverket, som är behörig myndighet för EU:s kosmetikaförordning.⁵ Kosmetikaförordningen är inriktad på produktsäkerhet och reglerar hälsorisker i anslutning till produkternas användning. Det finns inget krav på att produkterna ska granskas och godkännas, men i förordningen finns listor över ämnen som antingen inte får förekomma i kosmetiska produkter eller som får användas med begränsningar och villkor.

I dialogen med *leksaker* branschen fanns det vid tidpunkten för utvärderingen 11 deltagare. Leksaker är ett relativt nytt ansvarsområde för Kemikalieinspektionen. Ansvar för kemikaliedelen i direktivet tillkom i samband med att leksaksdirektivet reviderades och trädde i kraft i juli 2011.⁶ De nya och utökade kemikaliekraven gällande leksaker trädde dock i kraft i juli 2013.⁷ Direktivet ställer nya och långtgående krav på kemikalier.

⁵ Förordning (EG) nr 1223/2009 om kosmetiska produkter

⁶ Direktiv 2009/48/EG om leksakers säkerhet, Ändringsdirektiv: Kommissionens direktiv 2012/7/EU av den 2 mars 2012 om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/48/EG om leksakers säkerhet

⁷ Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 2008:2, 8 kap och bilaga 5)

Dialogen med *textilbranschen* omfattade vid tidpunkten för utvärderingen 14 företag, tre branschorganisationer och sex andra aktörer, bland annat Swerea IVF och Textil- och Läderlaboratoriet. Kemikalieinspektionen har även tidigare haft en dialog med textilbranschen. Den tidigare branschdialogen för textil hade inte formulerat några uppföljningsbara mål. Dialogen utvärderades under hösten 2008 och utvärderingen visade bland annat att företagens kunskapsnivå om regler och kemikalier i de egna produkterna var bristande. Det fanns en stark önskan om mer kunskap och företagen ställde sig positiva till dialogen. Dialogprojektet uppfattades ha bidragit med medvetenhet och inspiration, men samtidigt fanns ett behov av att följa upp arbetet så att fokus på frågan kunde bestå.⁸

De utvalda branscherna skiljer sig åt vad gäller exempelvis regelverk och aktörer, vilket medför att de också har olika förutsättningar för arbetet inom branschdialogerna. För leksaker samt kosmetika och hygienprodukter finns en särskild lagstiftning som reglerar produkterna, medan detta saknas för textil. En ytterligare skillnad är att leksaks- och textilbranschen har mycket långa leverantörskedjor, jämfört med branschen för kosmetika och hygienprodukter. Kemikalieinspektionen är ansvarig myndighet för de kemikalierregler som gäller för leksaker samt textila material, medan Läkemedelsverket är ansvarig för kosmetikaförordningen som reglerar kosmetika och hygienprodukter. Vad gäller tidigare dialoger med Kemikalieinspektionen så är det, som tidigare beskrivits, endast textilbranschen som har erfarenhet av detta.

2.3 Målen för branschdialogernas arbete

En målsättning för branschdialogerna är som tidigare beskrivits i avsnitt 2.1 att ta fram uppföljningsbara mål för arbetet med att minska riskerna genom byte av farliga ämnen i varor och produkter. Under det inledande skedet fokuserades således arbetet inom dialogerna på att ta fram sådana mål och i december 2012 hade alla deltagande aktörer i respektive branschdialog kommit överens om mål som handlar om att höja kunskapsnivån och att genomföra aktiviteter för att minska riskerna med skadliga ämnen i produkterna. Företagen skrev på en så kallad avsiktsförklaring där de ställde sig bakom de formulerade målen och identifierade delaktiviteter för att nå dessa.

Vissa av de mål som formulerats gäller utbildning och information för att öka kunskapen om farliga ämnen i varor hos företag i de tre branscherna. Andra mål handlar om att byta ut farliga ämnen i varor och produkter. I Tabell 1 ges en översikt av de mål som formulerats.

⁸ KemI:s dialog med textilbranschen. För ökad riskminskning och bättre uppfyllelse av miljökvalitetsmålen. Faugert & Co Utvärdering AB, januari 2009

Tabell 1 Mål för dialogernas arbete

Kosmetika/hygienprodukter ⁹	Leksaker	Textil
Kunskapsutbyte; Mer vetenskaplig debatt, ett samarbete mellan forskningen, myndigheterna och företagen	Kunskapsutbyte mellan deltagande företag, branschföreningar och myndighet	Kunskapshöjning hos de företag som aktivt deltar i dialogen
Informationsaktiviteter, till exempel: <ul style="list-style-type: none"> · Hårfärgningskampanj om åldersgräns och allergirisker · Utbildning av företag om regler och kemikaliearbete 	Information handlar bl.a. om att arbeta för att öka kunskapen om ämnen på kandidatförteckningen och i vilka material dessa kan förekomma. Sprida kunskap utanför dialogen	Deltagarna bidrar med kunskap inom ramen för Kemikalieinspektionens uppdrag att ta fram ett förslag till en kemikalielagstiftning för textil på EU-nivå
Val av ämnen handlar om att fasa ut tillåtna doftämnen och/eller konserveringsmedel som kan vara allergiframkallande, i produkter som riktar sig till barn och ungdomar	Val av ämnen handlar bl.a. om att arbeta fram en modell för hur man som företag kan prioritera i sitt arbete med att minimera risken för att oönskade ämnen ingår i för höga halter	Val av ämnen handlar om att ta fram en gemensam restriktionslista av kemikalier för textilbranschen som kan användas som kravställning på leverantör vid tillverkning av textila material

3 Arbetet inom branschdialogerna

I detta kapitel ges en översiktlig beskrivning av den verksamhet som bedrivits inom dialogerna under perioden 2011–2014 (fram till och med tidpunkten för utvärderingen). Sammanlagt har det genomförts tolv möten per branschdialog och några av dessa möten har varit gemensamma för samtliga dialoger. I september 2012 genomfördes exempelvis ett gemensamt möte för de tre branschdialogerna vid vilket även den dåvarande miljöministern och Kemikalieinspektionens generaldirektör deltog. I november 2013 anordnades ytterligare möten med miljöministern, som denna gång träffade respektive dialoggrupp separat. Inom ramen för dialogerna har det även genomförts olika aktiviteter som syftat till utbyte av kunskap och erfarenheter. Ett antal utbildningar och seminarier för företag och andra berörda aktörer har genomförts, varav några tillfällen har varit gemensamma för samtliga dialoger. Nedan ges exempel på vilka aktiviteter och insatser som genomförts inom respektive branschdialog under perioden.

3.1 Dialogen för kosmetika och hygienprodukter

Inom dialogen för kosmetika och hygienprodukter har bland annat olika utbildningsinsatser genomförts. Till exempel har en utbildning om Reach och kosmetiska produkter för företag i kosmetikabranschen genomförts av Kemikalieinspektionen, Läkemedelsverket och Kemisk-tekniska leverantörförbundet (KTF) under 2013. Ett annat exempel är seminariet *Giftfri vardag – om konserveringsmedel och konservering av kosmetiska produkter* som genomfördes under 2014 i samarbete mellan olika aktörer i dialoggruppen. Seminariet riktade sig till företag i branschen.

Utöver detta har en kampanj med delfinansiering från Kemikalieinspektionen genomförts för att upplysa frisörer och andra som använder hårfärgningsmedel om risken att drabbas av

⁹ Inom dialogen för kosmetika och hygienprodukter arbetar varje företag aktivt med två eller flera av dessa mål (utifrån vilka produkter och resurser som företagen har).

allergi. I kampanjen användes en av Läkemedelsverket publicerad folder Håll koll på färgen. Läkemedelsverket har också (med delfinansiering från Kemikalieinspektionen) analyserat förekomst och halt av 24 allergiframkallande parfymämnen i 50 olika kosmetika och hygienprodukter som uppfattades rikta sig till barn och ungdomar. Ett syfte var att kontrollera om ämnena verkligen förekom i dessa produkter och om det var relevant att arbeta med utfasning.

Målen som handlar om substitution har inneburit att dialoggruppen för kosmetika och hygienprodukter har prioriterat bland tillåtna ämnen och enats om utfasning av vissa parfymämnen och konserveringsmedel i produkter som riktar sig till barn. Utfasningen har påbörjats och i många fall även genomförts.

När det gäller kunskapshöjning har dialoggruppens olika aktörer diskuterat olika frågeställningar för att försöka etablera gemensamma skrivningar. Frågeställningarna har bland annat handlat om djurtester, nanomaterial samt naturliga ingredienser. Målgrupper och syften för en sådan text kan dock skilja sig åt mellan aktörerna i dialoggruppen, eftersom aktörerna har olika roller. Även miljöaspekter av kosmetika har diskuterats genom att experter har bjudits in och medverkat vid dialogmöten.

3.2 Dialogen för leksaker

Inom dialogen för leksaker har olika kunskapshöjande aktiviteter genomförts. Exempelvis har en tvådagars utbildning per år under de senaste tre åren genomförts av Kemikalieinspektionen tillsammans med Konsumentverket, Elsäkerhetsverket och Leksaksbranschen. I utbildningen har ungefär 100 företag/år deltagit. Dialoggruppen har arbetat med kunskapshöjning genom att bjuda in olika expertkompetenser. Till exempel har plastexperter, färgtillverkare, en expert om materiallära, en textilkunnig person samt flera kemikalieföretag besökt gruppen. Företagen har löpande informerat varandra om testresultat för sina produkter som inte klarar gällande regler.

Utöver detta har en broschyr om leksaker tagits fram av Kemikalieinspektionen tillsammans med Konsumentverket och Elsäkerhetsverket. Den är riktad till företag och har spridits bland annat på utbildningar. Broschyren går att ladda ner från respektive myndighets webbplats och uppdateras vid behov. Dialogen har också bidragit med flera artiklar i leksaksbranschens tidning och tagit fram ett informationsblad om ftalater riktade till andra leksaksföretag för att höja kunskapen utanför gruppen.

Vidare har dialoggruppen genomfört ett omfattande arbete med att ta fram en lista på CMR-ämnen i syfte att underlätta för företag så att de kan prioritera i sitt arbete med att minimera risken med att oönskade CMR-ämnen ingår i för höga halter. Att ha kunskap om vilka ämnen som kan finnas i olika material är av yttersta vikt om substitution ska möjliggöras.

Företagen har bland annat diskuterat kemiska säkerhetsbedömningar samt olika grupper av kemikalier som t.ex. ftalater och klorparaffiner. De har även presenterat för varandra hur de själva arbetar med kemikalie- och säkerhetsfrågor på sina företag.

Dialoggruppen har blivit informerad om pågående arbeten på Kemikalieinspektionen som relaterar till leksaker, t.ex. regeringsuppdrag om textil och ftalater samt övriga pågående arbeten om exempelvis kemikalier i förskolan och biocidbehandlade varor. Gruppen har även blivit informerad om tillsynsaktiviteter och de resultat som framkommit där.

Dialoggruppen har fått löpande information från Kemikalieinspektionen om kommissionens arbete med leksaksdirektivet och om övriga pågående arbeten inom angränsande lagstiftningar, globala projekt och konventioner. Utöver detta har gruppen fått kontinuerlig

information om det pågående arbetet inom standardiseringen via ordföranden i den Europeiska standardiseringen för leksaker, som ingår i dialoggruppen.

3.3 Dialogen för textil

Inom dialogen för textil har textilföretagen bland annat bidragit med kunskap till två regeringsuppdrag om farliga ämnen i textil (Kemikalieinspektionens rapport 3/13 och 6/14). Textilföretagen har bidragit med kunskap till regeringsuppdragen inom ramen för branschdialogen på dialogmöten, i ett referensgruppsmöte samt i referensgruppsutskick. I ett av regeringsuppdragen (Kemikalieinspektionens rapport 6/14) har ytterligare ämnen identifierats som idag inte finns på företagens restriktionslistor. Inom Swereas Kemikaliegrupp har dialogföretagen påbörjat arbetet med att se över vilka av dessa ämnen som fortfarande används och att fasa ut dessa ämnen. För närvarande är 90 företag inom textilbranschen och elektronikbranschen medlemmar i Swereas Kemikaliegrupp.¹⁰

Slutsatserna av analysen i arbetet som skulle mynna ut i en gemensam restriktionslista (RSL) visade på att det behövs ett internationellt initiativ med fler och större aktörer för att få genomslag för en sådan restriktionslista. För tillfället har därför arbetet med den gemensamma restriktionslistan lagts på is. Istället har företagen påbörjat diskussionen om en gemensam lista av kemikalier som får förekomma i textilier (positivlista/standard).

Textilföretag (både inom och utanför dialogen) har deltagit i kunskapshöjande aktiviteter om farliga kemikalier. Kemikalieinspektionen arrangerade två utbildningar om substitution för branschdialog textil under hösten 2012 i vilka ca 50 personer deltog. Kemikalieinspektionen har även informerat om regler och andra initiativ, t.ex. SAICM¹¹, ekonomiska styrmedel, biocider i varor, Kemikalieinspektionens tillsynsprojekt och pågående initiativ för att få fram ytterligare lagstiftning på området textil samt ChemSec:s substitutionsverktyg och BASTA¹². Swerea IVF har presenterat alternativ till per- och polyfluorerade ämnen.

I möten med representanter från kemikaliebranschen (företag samt branschorganisationer) inom EU har substitution av farliga kemikalier diskuterats. I ett möte med kemikaliieföretag som producerar per- och polyfluorerade ämnen (representanter från Fluorocouncil) har textilföretag i branschdialogen aktivt försökt påverka utfasningen av farliga per- och polyfluorerade ämnen.

Vidare arbetar dialoggruppen med ett 'position paper' som är tänkt att spridas på EU-nivå för att få till en starkare EU-lagstiftning för farliga ämnen i textil.

Kemikalieinspektionen har delfinansierat en förstudie om kunskapsbehovet om kemikalier inom textilbranschen under 2012. Förstudien har resulterat i ett nytt forskningsprojekt där Swerea IVF, Sustainable Fashion Academy och Lexicon IT tar fram en kunskapsplattform för kemikalier och textil under de kommande åren (pågår fortfarande). Förstudien är publicerad på Sustainable Fashion Academy's hemsida.¹³

Kemikalieinspektionen arrangerade ett nordiskt seminarium hösten 2013 för att informera om aktuella initiativ i Norden om farliga ämnen i textil och för att skapa en gemensam bild av

¹⁰ <http://www.swerea.se/sv/ivf/IF/Kemikaliegruppen-vid-Swerea-IVF/>

¹¹ Strategic Approach to International Chemicals Management, Den globala kemikaliestrategin

¹² <http://www.bastaonline.se/>

¹³ Accelerating Competence Development in the Swedish Apparel Industry through a knowledge platform: Pre-study, Sustainable Fashion Academy 2012. (<http://www.sustainablefashionacademy.org/wp-content/uploads/2013/09/Bilaga-1-Delrapport-20-dec.pdf>)

dagens situation genom dialog mellan myndigheter, företag och andra experter. Ungefär 70 personer deltog i seminariet.

En presentation och workshop om kemikalieskatt på kläder har också genomförts under 2013 med deltagare från branschdialogen.

3.4 Andra aktiviteter och insatser under perioden

Kemikalieinspektionen har genomfört andra aktiviteter och insatser under perioden, vilka har en koppling till dialogarbetet och uppsatta mål. En av aktiviteterna var ett gemensamt utbildningstillfälle under 2013 som handlade om att fasa ut farliga ämnen och i vilket 25 företag från de tre branscherna deltog. Ytterligare en gemensam utbildning arrangerades för cirka 20 företag från branschdialogerna under 2014. Fokus var att presentera några viktiga vetenskapliga utvecklingsområden som Kemikalieinspektionen arbetar med; hormonstörande ämnen, nanomaterial, antibakteriella ämnen samt kombinationseffekter.

Kemikalieinspektionen har genomfört eller låtit genomföra olika undersökningar och analyser inom de områden som berör dialogerna. Några av dessa undersökningar är:

- En undersökning av kemikalier i leksaker, en analys av innehåll och avgivande av bisfenol A (BPA) i leksaker, en genomgång av förekomst av ämnen och material i elektronik samt en analys av vissa kemikalier i textilier (finns med som en del i analyssammanställningen i rapport 3/13) har genomförts under perioden och resultaten av undersökningarna har använts i branschdialogerna
- En litteraturstudie om kemikalier i leksaker har tagits fram (Literature survey of chemicals in toys, KemI PM 6/12)

Vidare har Kemikalieinspektionen anordnat och medverkat i konferenser med koppling till branschdialogernas områden. År 2011 genomfördes en konferens, *Forum för giftfri miljö*, i vilken totalt 286 personer från näringsliv, myndigheter, forskning och intresseorganisationer deltog. Vid konferensen presenterade Kemikalieinspektionen det pågående dialogarbetet. Myndigheten har även presenterat det pågående dialogarbetet på fackmässan *Barn och baby* (2012) och vid en konferens om *Hållbar kemikaliehantering* (2014) som vände sig till företag.

4 Redovisning och analys av undersökningens resultat

I detta kapitel redovisas resultaten från den enkätundersökning och de intervjuer som genomförts i det andra steget av utvärderingen. I den utsträckning det är möjligt görs också en jämförelse med resultaten från den enkätundersökning som genomfördes under 2012 inom ramen för det första steget av utvärderingen. Andelen svarande i den första och andra enkätundersökningen skiljer sig dock något åt vilket medför att en viss försiktighet i jämförelsen av svaren bör iakttas.

4.1 Kunskapsläget

4.1.1 *Medvetenhet och kunskap om förekomsten av skadliga kemikalier*

I enkäten till textil- och leksaksdialogerna ställdes en fråga om hur deltagarna bedömer att medvetenheten är inom den egna branschen om att det kan förekomma skadliga kemikalier i branschens produkter och varor. Det ställdes även en fråga om hur omfattande de tillfrågade bedömer att kunskapen är inom den egna branschen om vilka skadliga kemikalier som kan förekomma i branschens produkter och varor. Dessa frågor ställdes inte till dialogen för kosmetika och hygienprodukter, eftersom den branschen hanterar kemiska produkter i sig. Kosmetikalagstiftningen ställer krav på företagen att bland annat göra innehållsförteckningar och utföra säkerhetsbedömningar, vilket medför att såväl medvetenhet som kunskap inom branschen kan antas vara relativt hög. De tillfrågade i dialogen för kosmetika och hygienprodukter fick dock svara på om de bedömer att det kan förekomma skadliga kemikalier i kosmetiska produkter.

Av de svarande i dialogen för textil bedömer närmare 80 procent att medvetenheten är hög eller mycket hög. Vad gäller dialogen för leksaker anger hälften av de svarande att medvetenheten är hög eller mycket hög, medan resterande hälft bedömer att den är tillräcklig. Utifrån kommentarerna i enkäten framkommer att ett ökat fokus i media kan ha bidragit till en ökad medvetenhet om förekomsten av kemikalier, såväl hos företag som bland konsumenter. Flera av de tillfrågade, både inom textil- och leksaksdialogen, pekar dock på att det främst är de större företagen som är medvetna, medan de mindre vanligtvis inte är så insatta i frågorna.

Strax under hälften av de svarande för dialogen för textil anger att kunskapen är tillräcklig och ungefär 40 procent att den är hög eller mycket hög. För dialogen för leksaker anger 60 procent av de svarande att kunskapen är tillräcklig och 20 procent att den är hög eller mycket hög. Utifrån kommentarerna i enkäten framkommer att de svarande bedömer att kunskapen varierar, exempelvis mellan stora och små företag men även mellan olika tillverkare och leverantörer. En av de svarande pekar på att det är tidskrävande att bedriva ett aktivt arbete med kemikaliefrågor och att det kan vara svårt för mindre företag att avsätta tillräckliga resurser för att hålla sig insatta och uppdaterade inom kemikalieområdet.

Vad gäller dialogen för kosmetika och hygienprodukter bedömer nästan samtliga svaranden att det kan förekomma skadliga kemikalier i kosmetiska produkter. Av enkätsvaren framkommer dock att frågan är svår att svara på om man inte förtydligar vad som avses med ”skadliga kemikalier”. En av de svarande pekar på att ämnen kan ha viss inneboende fara, t.ex. allergipotential, men att användningen av ämnena i slutprodukterna ska vara säkra.

Samma frågor om medvetenhet och kunskap ställdes i den enkät som skickades ut 2012. Även i denna undersökning framkom att de svarande i stor utsträckning bedömde att medvetenheten

och kunskapen är tillräcklig eller hög, men att kunskapsnivån varierade mellan företagen inom branscherna. De aktörer som deltog i dialogerna uppfattades generellt ha en högre kunskapsnivå än övriga inom branschen.

4.1.2 Källor till kunskap

I enkäten ställde vi även en fråga om hur företagen/organisationerna får kunskap om vilka kemikalier som förekommer i deras produkter och varor. Följande svarsalternativ var möjliga att välja (flera alternativ kunde anges):

- Genom egen expertis
- Från myndigheter
- Från leverantörsledet
- Från branschorganisationer
- Via media
- Genom NGO (WWF, Naturskyddsföreningen m.fl.)
- Genom testlaboratorier (detta var ett svarsalternativ enbart för dialogerna för textil och leksaker)
- Genom att söka efter information själva
- På annat sätt (ange vilket/vilka)

Vad gäller dialogen för textil är *genom testlaboratorier* det alternativ som anges av nästan samtliga svarande. Alternativen *från myndigheter* och *från branschorganisationer* samt *genom att söka efter information själva* anges också i relativt hög grad. Alternativen *genom egen expertis*, *från leverantörsledet* och *genom NGO* anges däremot i något mindre grad. Alternativet *via media* är det som anges i lägst grad. Övriga källor till kunskap som tas upp är via nätverk med andra organisationer i världen.

För dialogen för leksaker är det alternativen *genom egen expertis* och *genom att söka information själva* som anges av nästan samtliga svarande. Alternativen *från myndigheter*, *från branschorganisationer*, *genom testlaboratorier* och *från leverantörsledet* anges också i relativt hög grad. Alternativen *via media* och *genom NGO* anges av färre än hälften av de svarande. Övriga källor till kunskap som tas upp är genom att begära komplett kemisk innehållsförteckning för de råvaror som används i den egna produktionen.

När det kommer till dialogen för kosmetika och hygienprodukter är det alternativen *från leverantörsledet* och *genom egen expertis* som anges i högst grad. Resterande alternativ anges i lägre grad (av tre eller färre svarande). Övriga sätt som anges är genom obligatorisk, fullständig innehållsförteckning på kosmetiska produkter. Att leverantörsledet anges i högre grad (i relation till antalet svarande) än i de andra dialogerna, beror förmodligen på kraven på innehållsdeklaration och säkerhetsbedömning som ställs i kosmetikalagstiftningen.

4.1.3 Behov av åtgärder

De tillfrågade i enkäten till dialogerna för textil och leksaker har också fått bedöma vad de anser att branschen skulle behöva för att kunna undvika skadliga kemikalier. Följande svarsalternativ var möjliga att välja (flera alternativ kunde anges):

- Nationell lagstiftning
- EU-lagstiftning
- Global överenskommelse
- Informationssystem för kemikalier i produkter
- Mer kunskap om kemikalier

- Efterfrågan från konsumenter
- Ekonomiska styrmedel
- Annat (ange vad)

Vad gäller dialogen för textilier är det alternativ som anges i högst grad *global överenskommelse*, tätt följt av *EU-lagstiftning* och *mer kunskap om kemikalier*. Något färre anger *informationssystem för kemikalier i produkter*, *efterfrågan från konsumenter* samt *nationell lagstiftning*. Endast en svarande anger *ekonomiska styrmedel*. Andra behov av åtgärder som anges är att man efterfrågar hjälp av myndigheter att objektivt få veta vad vetenskapen säger om kemikalier i kläder.

I dialogen för leksaker är det *mer kunskap om kemikalier* och *informationssystem för kemikalier i produkter* som anges i högst grad, medan *global överenskommelse*, *efterfrågan från konsumenter* samt *EU-lagstiftning* anges i något lägre grad. Alternativen *ekonomiska styrmedel* och *nationell lagstiftning* anges enbart av en svarande vardera. Exempel på andra behov av åtgärder som tas upp är att det bör finnas en ”kemikalie/Reach certifiering” för ansvarsfulla leverantörer/företag som har system för att kontrollera ingredienser i material.

De tillfrågade i dialogen för kosmetika och hygienprodukter fick svara på vad de bedömer att branschen skulle behöva för att kunna utveckla/saluföra ännu säkrare produkter (t.ex. för barn). Följande svarsalternativ var möjliga att välja (flera alternativ kunde anges):

- Nationell lagstiftning
- EU-lagstiftning
- Global överenskommelse
- Mer kunskap om kemikalier
- Annat (ange vad)

Utifrån svaren framkommer att alternativen *EU-lagstiftning* och *mer kunskap om kemikalier* är det som anges i högst grad. *Global överenskommelse* anges i lägre grad och alternativet *nationell lagstiftning* anges inte av någon av de svarande. Andra behov som anges är mer medvetna konsumenter.

4.2 Motiv och förväntningar

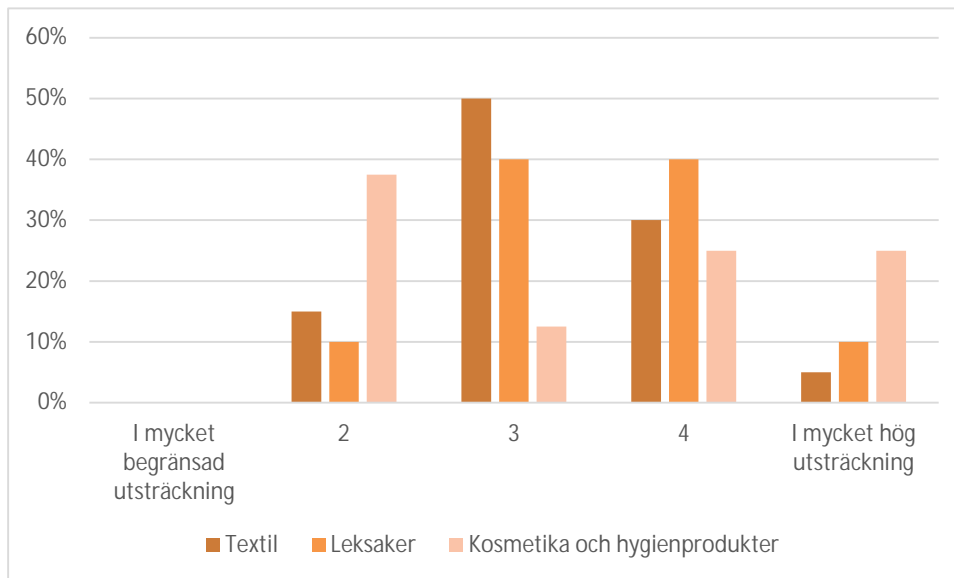
Utifrån intervjuerna framkommer att motiven till att delta i branschdialogen vanligtvis handlat om att få en ökad kunskap och förståelse för hur företag och myndigheter arbetar, men även om att på ett tidigt stadium få information och kunna påverka regelutveckling och andra frågor.

I enkätundersökningen ställdes också en fråga om vilka förväntningar som deltagarna hade på branschdialogen och vad som skulle uppnås. Av svaren framgår att förväntningarna till stor del handlat om att få tillgång till en arena för diskussioner mellan branschen, forskare och myndigheter. Dialogerna förväntades bidra till kunskaps- och erfarenhetsutbyte, ökat samarbete mellan företag men även mellan företag och myndigheter samt till möjligheter att hitta gemensamma lösningar. Dialogerna förväntades också bidra till utvecklingen av praktiska verktyg i kemikaliarbetet samt även till möjligheter att vara med och på ett tidigt stadium påverka beslut om olika styrmedel.

De tillfrågade i enkätundersökningen har fått bedöma i vilken utsträckning de anser att deras förväntningar har infriats. De svarande fick bedöma detta på en skala där 1 stod för i mycket begränsad utsträckning och 5 för i mycket hög utsträckning. I den fortsatta analysen bedöms betyget 3 motsvara i viss utsträckning. Av Figur 1 framgår att de flesta av de svarande för

textil-och leksaksdialogerna bedömer att deras förväntningar uppnåtts i viss, hög eller mycket hög utsträckning. Vad gäller dialogen för kosmetika och hygienprodukter anger mer än hälften av de svarande att deras förväntningar uppnåtts i viss, hög eller mycket hög utsträckning. Samtidigt anger tre av åtta svarande att förväntningar infriats i begränsad utsträckning.

Figur 1 Bedömning av i vilken utsträckning förväntningarna har infriats (1 står för i mycket begränsad utsträckning och 5 för i mycket hög utsträckning).

Bland de svarande som bedömer att förväntningarna inte uppnåtts fullt ut anges skäl som exempelvis att man hade önskat mer information från Kemikalieinspektionen kring relevanta ämnen och deras förekomst eller att kunskapsutdelningen inte varit så hög som förväntat. Några tar upp att det behövs ett mer aktivt deltagande både från de företag som är med i dialogerna, men även från andra företag om det ska vara möjligt att åstadkomma något. Det finns även några kommentarer kring att Kemikalieinspektionen borde vara mer drivande i dialogarbetet och att det inte har funnits tillräckligt med medel för åtgärder och aktiviteter, vilket vi återkommer till längre fram i kapitlet.

4.3 Branschdialogernas bidrag

Mot bakgrund av de mål som formulerats för branschdialogernas arbete har vi frågat deltagarna om vad de bedömer att branschdialogerna har bidragit till. I enkätundersökningen ställdes följande frågor:

- I vilken utsträckning bedömer du att branschdialogen har bidragit till
 - utfasning av skadliga kemikalier (i enkäten till dialogen kosmetika och hygienprodukter löd svarsalternativet: utfasning av vissa ämnen/utveckling av ännu säkrare produkter i branschen)
 - kunskapsöverföring inom dialoggruppen
 - informationsaktiviteter till andra företag, konsumenter, intressenter
- Finns det något annat som branschdialogerna har bidragit med?

De svarande fick bedöma detta på en skala där betyget 1 stod för i mycket begränsad utsträckning och 5 för i mycket hög utsträckning. I den fortsatta analysen bedöms betyget 3 motsvara i viss utsträckning.

4.3.1 Dialogen för textil

De svarande för dialogen för textil bedömer att dialogarbetet främst har bidragit till *kunskapsöverföring inom dialoggruppen*. Över 80 procent av de svarande anger att dialogen bidragit till detta i viss, hög eller mycket hög utsträckning. Närmare två tredjedelar av de svarande bedömer att dialogen bidragit till *informationsaktiviteter till andra företag, konsumenter och intressenter* i viss eller hög utsträckning, medan strax över hälften av de svarande bedömer att dialogen i begränsad eller mycket begränsad utsträckning har bidragit till *utfasning av skadliga kemikalier*.

Utifrån enkätkommentarer och intervjusvar framkommer att det är svårt att bedöma i vilken utsträckning dialogerna bidrar till utfasningen av skadliga kemikalier. En del av de tillfrågade menar att detta är ett arbete som företagen bedriver oavsett deltagandet i dialogen. En av de svarande i enkäten menar att utfasning av skadliga kemikalier främst sker med hjälp av internationell lagstiftning, globala överenskommelser och det enskilda företagets initiativ. Däremot pekar andra av de svarande på att branschdialogen är ett bra forum för olika företag att kunna diskutera de frågeställningar som gäller skadliga kemikalier. En av de svarande i enkäten uttrycker det på följande sätt:

Jag anser att myndigheten och andra organisationer har fått större inblick i hur företagen jobbar kring kemikalier. Dialogen mellan företag och KemI har blivit bättre. Vi har dock inte kunnat fastställa konkreta krav eller överenskommelser utöver det som branschen redan jobbar med via Swerea och Kemikaliegruppen.

På frågan om det finns något annat som branschdialogerna har bidragit med svarar de tillfrågade bland annat samarbete, ökad förståelse för varandras arbete, kontaktnät mellan företag och myndigheterna, bättre kunskap om ny lagstiftning och vad som är på gång och mer kunskap om varandras RSL (Restricted Substances List). En av de tillfrågade tar upp att det är svårt att nå ut till fler än de som vanligtvis engagerar sig och att det borde göras mer för de som är inaktiva.

4.3.2 Dialogen för leksaker

Samtliga svarande för dialogen för leksaker bedömer att dialogarbetet i viss, hög eller mycket hög utsträckning har bidragit till *kunskapsöverföring inom dialoggruppen*. Vidare bedömer nästa samtliga svarande att dialogarbetet i viss, hög eller mycket hög utsträckning bidrar till *utfasning av skadliga kemikalier* och 80 procent att det i viss eller hög utsträckning bidrar till *informationsaktiviteter till andra företag, konsumenter och intressenter*. Även i den enkätundersökning som genomfördes 2012 var de svarande för leksaksbranschen mest positiva till branschdialogens bidrag i arbetet med att undvika skadliga kemikalier i varor och produkter.

Även om de svarande är positiva till dialogens bidrag till utfasning pekar några av de svarande bland annat på att uppdraget att fasa ut farliga ämnen är väldigt stort och ett arbete som tar lång tid. Begreppet farliga kemikalier är också mycket brett och det är svårt att fokusera och ställa krav på allt samtidigt. Leksaker består av så många olika material (trä, plast, textil, metall etc.) vilket utgör en stor utmaning. En av de svarande uttrycker det på följande sätt i enkäten:

Lagstiftningen för leksaker är så ny och omfattande att det inte har varit fokus på att "fasa ut skadliga kemikalier" eftersom dessa i mycket hög utsträckning är reglerade i leksaker på ett helt annat sätt än vad de är i textilier. Branschdialogen har i stället bidragit till kunskap om hur företag kan göra prioriteringar inom den obligatoriska kemikaliesäkerhetsbedömningen som alla tillverkare av leksaker ska genomföra.

På frågan om det finns något annat som branschdialogerna har bidragit med anger de tillfrågade exempelvis information och kunskap kring hur myndigheten arbetar med frågorna, bra kontaktnät, information om lagförslag och möjlighet att diskutera hur lagstiftningen ska tolkas, ökad kunskap inom området kemikalier i varor samt bättre samarbete/kommunikation mellan företag och myndigheter. En av de svarande pekar på att dialoggruppen möjliggjort kontakter och diskussioner med företag som i flera fall är konkurrenter. Dialogen erbjuder en neutral arena att mötas på.

4.3.3 Dialogen för kosmetika och hygienprodukter

De svarande för dialogen för kosmetika och hygienprodukter anser på samma sätt som övriga svarande att dialogen främst bidragit till *kunskapsöverföring inom dialoggruppen*. Samtliga svarande anger att dialogen bidrar till kunskapsöverföring antingen i viss, hög eller mycket hög utsträckning. Vad gäller bidraget till *informationsaktiviteter till andra företag, konsumenter och intressenter* anger strax över 60 procent av de svarande anger att dialogen bidrar till detta i hög utsträckning. Frågan om utfasning ställdes på ett annat sätt till denna grupp, eftersom ”skadliga” kemikalier är reglerade genom lagstiftning för kosmetika och hygienprodukter. Det innebär att utfasningsmålen handlar om att gå utöver de krav som lagstiftningen ställer. En fråga ställdes därför om bedömning av dialogens bidrag till *utfasning av vissa ämnen/utveckling av ännu säkrare produkter i branschen*. Här framträder en något mer splittrad bild. Hälften av de svarande anger att dialogen bidrar till detta antingen i viss, hög eller mycket hög utsträckning, medan resterande hälft anger att detta sker i begränsad utsträckning.

Även i detta fall pekar en del av de tillfrågade på att utfasningen av vissa ämnen sker oberoende av dialogen. Någon tar dock upp att dialogen har fungerat som en bekräftelse på att andra också arbetar med utfasning. Som beskrivs i kapitel 3 har en del informationsaktiviteter genomförts under perioden som t.ex. framtagandet av en informationsbroschyr om hårfärger. Någon av de svarande menar dock att informationsaktiviteterna till konsumenter har varit begränsade.

På frågan om det finns något annat som branschdialogerna har bidragit med anger de tillfrågade bland annat bra samverkan med Kemikalieinspektionen och bättre förståelse för varandras roller.

4.4 Branschdialogerna som arbetsmetod

En av utvärderingsfrågorna handlar om att belysa vilken betydelse som arbetsformen branschdialog har haft för arbetet och i enkätundersökningen och intervjuerna ställdes en fråga om hur de tillfrågade bedömer att branschdialogen har fungerat som arbetsmetod. De svarande fick bedöma detta på en skala där 1 stod för mycket dåligt och 5 för mycket bra.

De svarande är övervägande positiva till hur dialogen som arbetsmetod har fungerat, de flesta har angett betyget 3 eller 4. Vad gäller dialogen för kosmetika och hygienprodukter har tre av åtta svarande angett betyget 5, det vill säga att det fungerat mycket bra. Denna bild motsvarar i viss utsträckning det som framkom i det första steget av utvärderingen men med undantaget att de svarande för dialogen för kosmetika och hygienprodukter är betydligt mer positiva i föreliggande undersökning. I undersökningen 2012 svarade tre av fyra att dialogen fungerade dåligt eller mycket dåligt.

Såväl enkätkommentarer som intervjuer bekräftar denna bild. Dialogerna fungerar bra för utbyte av kunskap och erfarenheter och en av de svarande menar att det är värdefullt att ha gott om tid att prata och lyssna. Några pekar på att det var en trög start, men att arbetet

utvecklades i takt med att målen för dialogerna förtydligades och att deltagarna lärde känna varandra. En av de svarande i enkäten uttrycker det på följande sätt:

Frekvensen av möten har varit lagom, öppenheten och viljan att dela med sig av intern information har varit hög, den samlade kunskapsnivån i gruppen är hög.

De tillfrågade i enkäten har även fått svara på om de bedömer att det finns något som kan behöva förändras/förbättras avseende branschdialog som arbetsmetod. En relativt stor andel svarar att de inte kan bedöma detta, medan ungefär hälften anger att det finns saker som kan behöva förändras eller förbättras.

En del pekar på behov av ökat tempo och kunskapsutbyte. Tätare möten eller mer informella arbetsmöten mellan de större mötena efterfrågas också. Andra tar upp att en del av arbetet skulle kunna delegeras och bedrivas i mindre arbetsgrupper för att nå snabbare och bättre resultat. En av de tillfrågade pekar dock på att arbetet är frivilligt vilket innebär att det kan vara svårt att vara alltför pådrivande från myndighetshåll.

Bättre kunskapsstöd och tydligare mål från myndighetens sida efterfrågas av en av de tillfrågade. Även bättre kortsiktiga mål som dialogerna kan arbeta med tas upp. Mer medel för att kunna realisera projektidéer och andra aktiviteter efterfrågas av flera av de tillfrågade. Någon tar också upp att det skulle kunna genomföras projekt över dialoggränserna kring frågor och områden som är gemensamma för samtliga dialoger.

Många av de tillfrågade tar upp att de som deltar i dialogen redan har en hög kunskapsnivå och att det är viktigt att bredda dialogen och nå ut till de företag inom branscherna som har behov av mer kunskap. En svårighet som lyfts upp är dock hur dessa aktörer kan nås och bli delaktiga i arbetet. Någon pekar på att det kan vara svårt att hela tiden ta in nya deltagare i dialogerna eftersom det förändrar förutsättningarna för arbetet. En ytterligare aspekt som tas upp är att det är främst experter och inte beslutsfattare som deltar i dialogerna vilket kan medföra att det är svårt att komma vidare ute på företagen och fatta beslut om olika frågor.

4.5 Betydelsen av branschdialoger

I intervjuerna med deltagare i branschdialogerna har vi frågat om dialogernas betydelse för att kunna undvika skadliga kemikalier och vilket syfte som dialogerna fyller jämfört med andra styrmedel. Nästan alla tillfrågade anser att dialogen fyller en viktig funktion. Den ökar förståelsen för vad lagstiftningen innebär och underlättar ett gemensamt arbete inom branschen. En del av de experter som deltar i dialogerna är relativt ensamma i sitt arbete ute på företagen och dialogen utgör ett forum där de kan träffa andra som arbetar med liknande frågeställningar. Flera menar att dialogerna fortsatt bör bedrivas. Samtidigt menar några av de svarande att det är viktigt att ha en tydlig bild av vad som är möjligt att uppnå inom ramen för dialogerna och att denna insats vägs mot vad som kan åstadkommas genom andra insatser som exempelvis tillsyn.

Dialogernas betydelse för Kemikalieinspektionen har belysts genom intervjuer med dialogledarna. Samtliga menar att dialogerna bidragit med mycket kunskap om hur företagen och branscherna fungerar och vilka förutsättningar de har. Det har också inneburit en möjlighet att nå ut till företag som myndigheten inte tidigare arbetat med. Dialogerna har även kunnat användas för att få in värdefulla synpunkter i arbetet med olika regeringsuppdrag, men också för att sprida kunskap om handlingsplanen och andra frågor som myndigheten arbetar med. Något som lyfts fram är att resultaten från arbetet inom dialogerna möjligen skulle kunna användas mer inom Kemikalieinspektionen, exempelvis vad gäller att ge input till ämnen för klassificering samt även till begränsningar inom olika regelverk.

4.6 Tankar kring utformningen av branschdialoger

Som redan omnämnts uttrycker flera av de tillfrågade att dialogerna är ett bra initiativ som bör fortsätta. De erbjuder en mötesplats för diskussion kring aktuella frågor. Flera av de tillfrågade lyfter fram att dialogarbetet drivits på ett i huvudsak bra sätt. Någon tar upp att Kemikalieinspektionen har haft en öppen och lyssnande attityd till arbetet och bidragit till en konstruktiv anda inom arbetet. En av de svarande i enkäten uttrycker det på följande sätt:

Formen behöver inte förändras. Behovet finns och dialogen kan användas för information/diskussion om nya rön, kommande förändringar i lagstiftningen, behov av förändringar i lagstiftningen, information om arbete inom Kemikalieinspektionen, etc.

Några mer kritiska kommentarer finns också som exempelvis att det har lagts för lite resurser på att verkligen ta fram nya rön och ny fakta och att det behövs mer plats för anonymitet eftersom Kemikalieinspektionen trots allt är en granskande myndighet. Men bilden som framkommer genom enkätundersökningen och intervjuerna är ändå övervägande positiv till hur arbetet har fungerat och till dialogernas betydelse. Dock finns det en del synpunkter kring vad som kan behöva ses över inför ett eventuellt fortsatt dialogarbete och nedan ges en översiktlig beskrivning av de synpunkter som lämnats.

Vad gäller sammansättningen av deltagare menar en del av de tillfrågade att det är en bra blandning av företag och andra aktörer, medan andra gärna skulle se att fler aktörer kom med i arbetet. Som tidigare beskrivits ser flera av de tillfrågade ett behov av att få med mindre företag som kanske har mer behov av kunskap än de som redan deltar. En av de tillfrågade menar att det är viktigt att fundera på vilket grundläggande syfte man har med dialogerna.

Samtidigt är det viktigt att behålla intresset från de aktörer som redan är med och har en hög kunskapsnivå. En av de tillfrågade menar att dialogen bör bidra med mer fakta för att det ska vara intressant att delta för de som redan är aktiva. En annan av de tillfrågade tar upp att det är viktigt att skapa incitament för företag att vara med, till exempel genom att det tydligt bör framgå vilka företag som är med och bidrar i dialogarbetet. Det sistnämnda är också något som tas upp av en del av de intervjuade. Det ges en del information om dialogerna på Kemikalieinspektionens webbplats, men det kan behövas en gemensam plattform för dialogarbetet från vilken deltagarna kan föra ut sitt budskap. En annan aspekt som tas upp är att det krävs engagemang och ett aktivt deltagande för att dialogen ska vara givande, vilket alla deltagare bör vara medvetna om.

Några synpunkter handlar om att Kemikalieinspektionen borde ta en mer aktiv ledarroll i arbetet för att driva arbetet framåt. Någon menar också att en mer drivande roll kan behövas mot bakgrund av att de företag som ska samarbeta samtidigt är konkurrenter. Det har inte funnits någon egentlig beskrivning av hur dialogledarna ska bedriva arbetet, utan rollen är enligt de intervjuade dialogledarna något som fått utvecklas underhand. Utifrån intervjuerna framkommer vidare att dialogarbetet har varit tidskrävande, särskilt i början för att få igång arbetet.

En ytterligare synpunkt som redan beskrivits är att en del av de tillfrågade pekar på att det i vissa fall saknats tillräckligt med ekonomiska resurser för att genomföra de projektidéer som kommit upp inom dialogerna.

Frågan om vad ett eventuellt fortsatt dialogarbete bör fokusera på har tagits upp av en del av de tillfrågade. Bland de svarande för dialogen för leksaker omnämns exempelvis fortsatt kunskapsuppbyggnad kring vilka kemikalier som kan finnas i respektive material, utarbetandet av positivlistor med kemikalier som är tillåtna att användas vid tillverkning av

respektive material samt utformning av checklistor i kommunikation med tillverkare och leverantör. Behov av mer realistiska delmål och av att få med fler företag med lägre kunskapsnivå omnämns också.

Vad gäller dialogen för textil omnämns till exempel utvecklingen av en positivlista som kan användas av alla inom branschen. Mer kommunikation med kemikalietillverkarna efterfrågas också. Något annat som efterfrågas är utveckling av ett effektivt och intuitivt verktyg som kan användas av företag och myndigheter för att bättre kunna utnyttja det kunskapsunderlag som finns. Det skulle vara ett verktyg som inte enbart kan användas i Sverige, utan även internationellt. En av de intervjuade tar också upp frågan om det skulle vara möjligt att utvidga dialogarbetet till nordisk nivå för att nå fler företag och aktörer.

Bland de svarande för dialogen för kosmetika och hygienprodukter framkommer exempelvis att ett fortsatt fokus på miljöfrågorna är önskvärt. Att arbeta mer med resultatspridning samt mer i projektform med tydliga projektplaner och ansvarsfördelning är ytterligare exempel på synpunkter som tas upp av de tillfrågade.

5 Sammanfattande slutsatser

Inledningsvis kan konstateras att det har bedrivits ett omfattande och aktivt arbete i dialogerna under perioden och resultaten från föreliggande utvärdering tyder på att det finns ett stort engagemang och en vilja att bidra till utvecklingen av dialogarbetet hos deltagarna. Nedan dras sammanfattande slutsatser kring vad som framkommit genom de undersökningar som genomförts.

Kunskapsläget

Enkätsvaren visar att deltagarna i dialogerna för leksaker och textil själva bedömer att medvetenheten och kunskapen inom den egna branschen om förekomsten av skadliga kemikalier som kan förekomma i branschens varor är relativt god. Av kommentarerna både från svarande i textil- och leksaksdialogen framgår dock att såväl medvetenhet som kunskapsnivå sannolikt skiljer sig åt mellan olika aktörer inom branscherna, till exempel mellan stora och små företag. Bilden som framkommer överensstämmer också i stora drag med vad som framkom i det första steget av utvärderingen.

De tillfrågade i dialogen för kosmetika och hygienprodukter fick svara på om de bedömer att det kan förekomma skadliga kemikalier i kosmetiska produkter och nästan samtliga svarande uppger att sådana kan förekomma, även om några påpekar att frågan är svår att svara på om man inte förtydligar vad som avses med ”skadliga kemikalier”.

På frågan om varifrån företagen/organisationerna får kunskap om vilka kemikalier som förekommer i egna produkter och varor varierar svaren något. Gemensamt för både textil- och leksaksdialogen är att kunskapen verkar komma från flera olika håll och att de flesta alternativen, som exempelvis från myndigheter, branschorganisationer och egen expertis, anges i relativt hög grad. Den skillnad som kan noteras är att de svarande för dialogen för leksaker lyfter fram alternativet genom egen expertis i något högre grad än textildialogen.

De svarande för dialogen för kosmetika och hygienprodukter anger främst att kunskapen kommer från leverantörsledet och genom egen expertis, vilket också är naturligt mot bakgrund av befintliga regler som ställer krav på innehållsdeklaration och att det även förekommer kortare leverantörskedjor än i de övriga två branscherna. Att en något större andel av de svarande inom dialogen för kosmetika och hygienprodukter och leksaksdialogen lyfter fram alternativet egen expertis tyder på att det finns tillgång till högre kompetens i kemikaliefrågor inom dessa branscher.

Vad gäller frågan om vad branschen skulle behöva för att kunna undvika skadliga kemikalier handlar åtgärderna såväl om mer kunskap och informationssystem som globala överenskommelser och EU-lagstiftning. De svarande för dialogen för textil anger globala överenskommelser och EU-lagstiftning i högst grad, medan de svarande för dialogen för leksaker främst anger mer kunskap om kemikalier och informationssystem för kemikalier i produkter. Gemensamt för båda dialogerna är dock att väldigt få svarande bedömer att ekonomiska styrmedel behövs. Vad gäller dialogen för kosmetika och hygienprodukter är det EU-lagstiftning och mer kunskap om kemikalier som i högst grad bedöms behövas för att kunna utveckla ännu säkrare produkter.

Genomfört arbete och dialogernas bidrag

Som kapitel 3 visar har samtliga dialoger genomfört kunskapshöjande aktiviteter som utbildningar, seminarier och andra informationsaktiviteter. Dialogerna har även bidragit med underlag och synpunkter till pågående utredningar och regeringsuppdrag. Inom ramen för textil- och leksaksdialogen har det även genomförts arbete med att ta fram olika listor etc.

Likaså har dialoggruppen för kosmetika och hygienprodukter prioriterat och listat ämnen för utfasning.

Vad gäller de mål som formulerats för dialogernas arbete visar enkätsvaren att dialogerna främst bidragit till kunskapsöverföring inom dialoggruppen, följt av informationsaktiviteter riktade till andra. En stor andel av de svarande för leksaksdialogen bedömer att dialogen även i viss eller hög utsträckning bidragit till utfasningen av skadliga kemikalier. Ungefär hälften av de svarande för de andra två dialogerna bedömer däremot att dialogerna i mer begränsad utsträckning har bidragit till utfasning av skadliga kemikalier (alternativt utfasning av vissa ämnen/utveckling av ännu säkrare produkter i branschen).

Skälen som anges till detta är främst att det är ett arbete som företagen bedriver oavsett dialogen, vilket medför att det är svårt att bedöma dialogens bidrag till detta. Branschdialogen utgör dock ett forum för att kunna diskutera de frågeställningar som gäller skadliga kemikalier och för att få kunskap om hur olika prioriteringar ska göras.

Dialogerna har i olika grad genomfört aktiviteter i linje med de mål för dialogerna som handlar om att byta ut farliga ämnen i varor och produkter. Inom dialogen för leksaker har gruppen arbetat med att ta fram en lista på CMR-ämnena i syfte att underlätta för företag så att de kan prioritera i sitt arbete med att minimera risken med att oönskade CMR-ämnena ingår i för höga halter. Vad gäller dialogen för textil har en gemensam restriktionslista visat sig vara svårt att åstadkomma, men istället har företagen påbörjat diskussionen om en gemensam lista av kemikalier som får förekomma i textilier (positivlista). Dialogen för kosmetika och hygienprodukter har prioriterat bland tillåtna parfymämnen samt konserveringsmedel för att kunna fasa ut vissa ämnen och därmed gå längre än vad lagstiftningen kräver.

Utöver det som redan tagits upp bedöms dialogerna bland annat ha bidragit till nätverk och bättre samverkan mellan aktörer inom branscherna samt en ökad förståelse för varandras roller och förutsättningar. Dialogerna bedöms även ha bidragit till information och kunskap om hur myndigheterna arbetar samt om lagstiftningen och hur den ska tolkas.

Synen på vad dialogerna främst har bidragit till motsvarar i hög grad de förväntningar som de tillfrågade anger att de hade på dialogerna, och en stor andel av de svarande för samtliga dialoger gör också bedömningen att deras förväntningar på dialogen i viss eller hög utsträckning har motsvarats.

Dialogerna som arbetsmetod

De svarande är övervägande positiva till hur dialogen som arbetsmetod har fungerat. Något som kan noteras är att det skett en positiv förändring vad gäller dialogen för kosmetika och hygienprodukter där de svarande är betydligt mer positiva till hur dialogen som arbetsmetod har fungerat i föreliggande undersökning jämfört med den som genomfördes 2012.

Ungefär hälften av de tillfrågade anser dock att det finns saker som kan förändras eller förbättras. Det handlar främst om hur arbetet inom grupperna kan effektiviseras och förbättras genom exempelvis ökad delegering, bättre kunskapsstöd, tydligare mål för arbetet och gemensamma projekt över dialoggränserna. Mer medel för att kunna realisera projektidéer efterfrågas också samt att det är viktigt att nå ut till fler företag som behöver ökad kunskap.

Dialogernas betydelse och framtida utformning

Dialogerna bedöms överlag fylla en viktig funktion, både av deltagarna i dialogen och av dialogledarna på Kemikalieinspektionen. Flera av de tillfrågade uttrycker att dialogerna är ett bra initiativ som bör fortsätta. Dialogerna anses bidra till en ökad förståelse för vad lagstiftningen innebär och underlätta ett gemensamt arbete inom branscherna, men även till ökad

kunskap inom Kemikalieinspektionen om företagens förutsättningar. Dialogerna har också kunnat användas som en resurs och kunskapskälla inom myndigheten, bland annat inom olika regeringsuppdrag och vid framtagandet av informationsmaterial.

Utformningen av dialogerna bedöms i huvudsak vara ändamålsenlig, även om det finns områden och frågor som kan behöva lyftas inför en eventuell fortsättning av dialogarbetet. Exempelvis kan målen för dialogernas arbete behöva ses över och om möjligt även brytas ned i mer kortsiktiga och realistiska delmål. Det är även fortsatt viktigt att understryka att det krävs ett engagemang och ett aktivt deltagande för att dialogen ska vara givande och i detta avseende har åtaganden och avsiktsförklaringar sannolikt en fortsatt betydelse. Möjligheten att delegera uppgifter och att genomföra en del av arbetet i mindre arbetsgrupper är något som kan övervägas samt även om det är möjligt att bedriva projekt över dialoggränserna.

En utmaning är att kunna bredda dialogarbetet och nå fler företag med behov av mer kunskap, men även att kunna behålla intresset hos de företag som redan är aktiva och har en hög kunskapsnivå. Här behövs sannolikt olika typer av aktiviteter riktade till olika målgrupper, men även incitament i form av ett ökat synliggörande av vilka som är med i dialogerna samt av det arbete som genomförs.

Något som Kemikalieinspektionen kan behöva se över är hur arbetet som genomförs i dialogerna i ännu högre utsträckning kan användas av myndigheten, exempelvis vad gäller att ge input till ämnen för klassificering eller ge förslag på ämnen som kan behöva begränsas i lagstiftningen. Det kan också behöva tydliggöras vilka möjligheter som finns att avsätta mer medel för att finansiera projekt och aktiviteter inom ramen för dialogerna, men även vilken roll som Kemikalieinspektionen kan och bör ha i arbetet med att leda dialogerna. Vidare är deltagarnas engagemang och det delade ansvaret inom dialogerna av fortsatt stor betydelse för att dialogarbetet ska vara fruktbart. Även myndighetens möjlighet att bättre synliggöra de olika aktörerna och dessas bidrag i dialogerna behöver tydliggöras, liksom möjligheten att ha respektive dialoggrupp som avsändare av viss information.

Bilaga A Enkätfrågorna

Enkätfrågor till kosmetikadialog

1. Vilken aktör representerar du?

- *Ett företag*
- *En branschorganisation*
- *Annan typ av organisation*

2. Har ditt företag/organisation deltagit i dialoggruppen från starten 2011?

Ja/Nej

Om nej, ange vilket år ni kom med

3. Har ditt företag/organisation gjort åtaganden/skrivit under avsiktsförklaring inom dialogarbetet?

Ja/Nej

Om nej, ange gärna varför

4. I vilken utsträckning bedömer du att det kan finnas skadliga kemikalier i kosmetiska produkter?

- *Förekommer inte*
- *Kan förekomma*
- *Förekommer hos oseriösa aktörer*

5. Hur får ert företag/organisation kunskap om vilka kemikalier som förekommer i era produkter?

- *Genom egen expertis*
- *Från myndigheter*
- *Från leverantör*
- *Från branschorganisationer*
- *Via media*
- *Genom NGO (exempelvis WWF, Naturskyddsföreningen etc.)*
- *Genom att söka efter information själva*
- *På annat sätt*

6. Vad bedömer du att branschen skulle behöva för att kunna utveckla/saluföra ännu säkrare produkter (t.ex. för barn)?

- *Nationell lagstiftning*
- *EU-lagstiftning*
- *Global överenskommelse*
- *Mer kunskap om kemikalier*
- *Annat*

7. Vilka förväntningar hade du på branschdialogen?

8. I vilken utsträckning anser du att dina förväntningar har infriats?

Ange på en skala, där 1 står för i mycket begränsad utsträckning och 5 för i mycket hög utsträckning. Motivera gärna din bedömning.

9. I vilken utsträckning bedömer du att branschdialogen har bidragit till

- *Utfasning av vissa ämnen/utveckling av ännu säkrare produkter i branschen?*
- *Kunskapsöverföring inom dialoggruppen?*
- *Informationsaktiviteter till andra företag, konsumenter, intressenter?*

Ange på en skala, där 1 står för i mycket begränsad utsträckning och 5 för i mycket hög utsträckning. Motivera gärna din bedömning.

10. Finns det något annat som branschdialogen har bidragit med?

11. Hur bedömer du att branschdialogen har fungerat som arbetsmetod?

Ange på en skala, där 1 står för mycket dåligt och 5 för mycket bra. Motivera gärna din bedömning.

12. Finns det något som du bedömer skulle behöva förändras/förbättras avseende branschdialog som arbetsmetod?

Ja/Nej/Kan inte bedöma detta

Om ja, ange vad som skulle behöva förändras/förbättra. Motivera gärna din bedömning.

13. Har du några tankar kring hur en eventuellt fortsatt branschdialog bör utformas eller utvecklas vidare?

14. Finns det något annat rörande branschdialogerna som du skulle vilja tillägga?

Enkätfrågor till textil och leksaksdialog

1. Vilken dialog deltar du i?

- *Textilier*
- *Leksaker*

2. Vilken aktör representerar du?

- *Ett företag*
- *En branschorganisation*
- *Annan organisation*

3. Har ditt företag/organisation deltagit i dialoggruppen från starten 2011?

Ja/Nej

Om nej, ange vilket år ni kom med

4. Har ditt företag/organisation gjort åtaganden/skrivit under avsiktsförklaring inom dialogarbetet?

Ja/Nej

Om nej, ange gärna varför

5. Hur bedömer du att medvetenheten är inom din bransch om att det kan förekomma skadliga kemikalier i branschens produkter och varor?

- *Mycket låg*
- *Låg*
- *Tillräcklig*
- *Hög*
- *Mycket hög*

6. Hur omfattande bedömer du att kunskapen är inom din bransch om vilka skadliga kemikalier som kan förekomma i branschens produkter och varor?

- *Mycket låg*
- *Låg*
- *Tillräcklig*
- *Omfattande*
- *Mycket omfattande*

7. Hur får ert företag/organisation kunskap om vilka kemikalier som förekommer i era produkter och varor?

- *Genom egen expertis*
- *Från myndigheter*
- *Från leverantörsledet*

- *Från branschorganisationer*
- *Via media*
- *Genom NGO (exempelvis WWF, Naturskyddsföreningen etc.)*
- *Genom testlaboratorier*
- *Genom att söka efter information själva*
- *På annat sätt*

8. Vad bedömer du att branschen skulle behöva för att kunna undvika skadliga kemikalier?

- *Nationell lagstiftning*
- *EU-lagstiftning*
- *Global överenskommelse*
- *Informationssystem för kemikalier i produkter*
- *Mer kunskap om kemikalier*
- *Efterfrågan från konsumenter*
- *Ekonomiska styrmedel*
- *Annat*

9. Vilka förväntningar hade du på branschdialogen?

10. I vilken utsträckning anser du att dina förväntningar har infriats?

Ange på en skala, där 1 står för i mycket begränsad utsträckning och 5 för i mycket hög utsträckning. Motivera gärna din bedömning

11. I vilken utsträckning bedömer du att branschdialogen har bidragit till:

- *Utfasning av skadliga kemikalier?*
- *Kunskapsöverföring inom dialoggruppen?*
- *Informationsaktiviteter till andra företag, konsumenter, intressenter?*

Ange på en skala, där 1 står för i mycket begränsad utsträckning och 5 för i mycket hög utsträckning. Motivera gärna din bedömning

12. Finns det något annat som branschdialogen har bidragit med?

13. Hur bedömer du att branschdialogen har fungerat som arbetsmetod?

Ange på en skala, där 1 står för dåligt och 5 för mycket bra. Motivera gärna din bedömning.

14. Finns det något som du bedömer skulle behöva förändras/förbättras avseende branschdialog som arbetsmetod?

Ja/Nej/Kan inte bedöma detta

Om ja, ange vad som skulle behöva förändras/förbättras. Motivera gärna din bedömning.

15. Har du några tankar kring hur en eventuellt fortsatt branschdialog bör utformas eller utvecklas vidare?

16. Finns det något annat rörande branschdialogerna som du skulle vilja tillägga?

KEMI

Kemikalieinspektionen

Box 2, 172 13 Sundbyberg
08-519 41 100

Besöks- och leveransadress
Esplanaden 3A, Sundbyberg

kemi@kemi.se
www.kemikalieinspektionen.se